

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד 1 דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

טז א וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן־יִצְחָר בֶּן־קֵהָת בֶּן־לֵוִי א וַאֲתַפְּלֵג קֹרַח בֶּר יִצְחָר בֶּר קֵהָת בֶּר לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי

16 (1) Korach, the son of Yitzhar, the son of Kehat, the son of Levi took [himself

RASHI

(1) **Korach ... took** — *This portion is beautifully explained in the Midrash of Rabbi Tanchuma, [as follows]:* **Korach ... took** — [What did he take?] He took himself to one side to be separated from the Congregation, by contesting the [appointment of Aharon to the] priesthood. And this is how Onkelos translates it as well [when he renders it] **וַאֲתַפְּלֵג**, "and he separated himself." He separated himself from the Congregation by promoting a dispute. Similarly, "Why does your heart (יקחך) take you away?" (Job 15:12) meaning, it takes you, to set you apart from others (Midrash Tanchuma Korach 2). Another explanation: קרח — He attracted the heads of the Sanhedrin among them with persuasive words. Similarly, "Take Aharon [i.e., with kind words];" (20:25) "Take words with you" (Hosea 14:3) (Midrash Tanchuma Korach 1, Numbers Rabbah 18:2). **The son of**

Yitzhar, the son of Kehat, the son of Levi — [But the verse] does not mention, "the son of Yaakov," because Yaakov prayed regarding himself that he should not be mentioned in connection with their quarrel, as it is stated; "O my honor, do not be identified with their congregation." (Genesis 49:6). And where is his name mentioned in connection with Korach? In (I Chronicles 6:22,23), where their genealogy is traced for the service of the Levites on the platform [in the Temple], as it says, "The son of Evyasaf, the son of Korach, the son of Yitzhar, the son of Kehat, the son of Levi, the son of Yisrael." (Midrash Tanchuma Korach 4, Numbers Rabbah 18:5) **With Datan and Aviram** — Since the tribe of Reuven would rest in the south when they camped, and thus be a neighbor to Kehat and his children who also camped in the south, they joined with Korach in his quarrel. [And thus it is said:] Woe to the wicked, and woe to his neighbor! And what made Korach choose to quarrel with Moshe? Because he was envious of the leadership of Elitzaferan, the son of Uzieil whom Moshe appointed as the leader over the

רש"י

(א) וַיִּקַּח קֹרַח. פְּרָשָׁה זוֹ יִפָּה נִדְרָשֶׁת בְּמִדְרַשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא: וַיִּקַּח קֹרַח. לָקַח אֶת עַצְמוֹ לְצַד אֶחָד לְהִיּוֹת נֶחֱלֵק מִתּוֹךְ הָעֵדָה לְעוֹרֵר עַל הַהִכָּהֲנָה, וְזוֹהוּ שְׂתַרְגֵּם אוֹנְקֵלוֹס "וַאֲתַפְּלֵג", נֶחֱלֵק מִשְׁאֵר הָעֵדָה לְהַחְזִיק בְּמַחְלָקָתָהּ. וְכֵן (אִיּוֹב טו): "מַה-יִּקַּח לְבָרִךְ" לֹקַח אוֹתָהּ לְהַפְלִיגָהּ מִשְׁאֵר בְּנֵי-אָדָם. דְּבַר אַחֵר: "וַיִּקַּח קֹרַח" מִשְׁךְ רֵאשִׁי טְנֵהֲדָאוֹת שֶׁבָהֶם בְּדַבְרֵימָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (בְּמִדְבָר כ): "קַח אֶת-אֶהְרֹן". (הוֹשֵׁעַ יד): "קַחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים"; בֶּן-יִצְחָר בֶּן-קֵהָת בֶּן-לֵוִי. וְלֹא הַזְכִּיר "בֶּן-יִצְחָר", שֶׁבָקֵשׁ יַעֲקֹב רַחֲמִים עַל עַצְמוֹ, שֶׁלֹּא יִזְכֵּר שְׁמוֹ עַל מַחְלָקָתָם, שְׁנַאֲמַר (בְּרֵאשִׁית מו): "בְּקִהְלֶם אֶל-תַּחַד כְּבֹדִי". וְהִכֵּן נִזְכֵּר שְׁמוֹ עַל קֹרַח? בְּהַתְיַחֶסֶם עַל הַדּוּכָן בְּדַבְרֵי הַיָּמִים, שְׁנַאֲמַר (דֵּה"א א, ו): "בֶּן-אֲבִיסָף בֶּן-קֹרַח בֶּן-יִצְחָר בֶּן-קֵהָת בֶּן-לֵוִי בֶּן-יִשְׂרָאֵל" (תַּנְחוּמָא): וְדָתָן וְאַבִּירָם. בְּשִׁבִיל שְׂהֵיָה שְׁבֵט רְאוּבֵן שְׂרוּי בְּחַנְיָתָם תִּימְנָה, שְׁכֵן לְקֵהָת וּבְנָיו הַחוּנִים תִּימְנָה, נִשְׁתַּחֲפּוּ עִם קֹרַח בְּמַחְלָקָתוֹ: אוֹי לְרָשָׁע, אוֹי לְשֹׁכְנוֹ! וְמָה רָאָה קֹרַח לְחַלֵּק עִם מֹשֶׁה? נִתְקַנָּא עַל נְשִׂאוֹתוֹ שֶׁל אֱלִיצָפָן בֶּן עֲזִיזָאל, שֶׁמְנַהֵו מֹשֶׁה נְשִׂיא עַל בְּנֵי קֵהָת

אֶלְיָאֵב וְאוֹן בְּרַ פֶּלֶת בְּנֵי
רְאוּבֵן: ב וַיִּקְמוּ לְאַפֵּי מֹשֶׁה
וּגְבֵרֵי־יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶת־
וְחַמְשֵׁי־רֶבְרָבִי כְנִשְׁתָּא
מְזַרְעֵי זְמַן אֲנָשִׁין דְּשָׂמָא:
ג וְאֶתְכַנְּשׁוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל
אַהֲרֹן וְאָמְרוּ לְהוֹן סְגִי לְכוֹן

וְדַתְן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֶלְיָאֵב וְאוֹן בֶּן־פֶּלֶת
בְּנֵי רְאוּבֵן: ב וַיִּקְמוּ לְפָנָי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים
מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתַיִם נְשִׂיאֵי
עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי־שָׁם: ג וַיִּקְהֻלוּ
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־

to one side] along with Datan and Aviram, the sons of Eliav, and On the son of Pelet, descendants of Reuvein. (2) And they rose up before Moshe together with two hundred and fifty men from the Children of Israel, leaders of the Congregation, representatives of the assembly, men of renown. (3) They assembled against Moshe and Aharon, and said to them; You take too much upon

RASHI

sons of Kehat by the [Divine] Word. Korach said; My father and his brothers were four [in total] as it says, "The sons of Kehat were ..." (Exodus 6:18). Amram was the firstborn, and his two sons received greatness — one [Moshe] is a king and one [Aharon], a High Priest. Who really should have received the second [position]? Is it not I, for I am the son of Yitzhar, who is the second brother to Amram? And yet, he [Moshe] appoints the leadership to the son of his youngest brother [Elitzafan, the son of Uziel]! I will oppose and nullify his words (Midrash Tanchuma Korach 1, Numbers Rabbah 18:2). So what did he do? He went and gathered two hundred and fifty men, heads of Sanhedrin, most of them from the tribe of Reuvein, his neighbors.

*These were Elitzur, the son of Shedeiur and his colleagues, and others like him, as it says; "leaders of the Congregation, representatives of the assembly" (verse 2). And above it states; "These were the ones called upon of the Congregation" (1:16). He had them dressed with garments made entirely of greenish-blue wool. They came and stood before Moshe and asked him, "A garment made entirely of greenish-blue wool does it require fringes [tzitzit], or is it exempt?" He replied, "It requires [fringes]." They began laughing at him [saying], "Is it possible that a garment of another material, one thread of greenish-blue wool exempts it [from the obligation of תכלת], yet this garment, which is made entirely of greenish-blue wool, should not exempt itself? (Midrash Tanchuma Korach 2, Numbers Rabbah 18:3) **Descendants of***

Reuvein — Datan and Aviram and On, the son of Pelet.

רש"י

על פי הדבור. אמר קרח: אחי אבא ארבעה היו, שנאמר (שמות ו): "ובני קהת וגו'". עמרם הבכור נטלו שני בניו גדלה: אחד מלך ואחד כהן גדול; מי ראוי לטל את השנייה? לא אני, שאני בן יצהר, שהוא שני לעמרם? והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מקדם! הריני חולק עליו ומבטל את דבריו! מה עשה? עמד וכנס ר"נ ראשי סנהדראות, רבן משבט ראובן שכניו, והם אליצור בן שדאור וחבריו וכיוצא בו, שנאמר: "נשיאי עדה קראי מועד". ולהלן הוא אומר (במדבר א): "אלה קראי העדה" והלבישן טליתות שבין תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו: טלית שבלה של תכלת חיבת בציצית, או פטורה? אמר להם: חיבת! התחילו לשחק עליו. אפשר? טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה, זו שבלה תכלת לא תפטור את עצמה?! בני ראובן. דתן ואבירם ואון בן פלת:

אֲרִי כֹל כְּנִשְׁתָּא כְּלִהוּן קְדִישִׁין
 וּבִינֵיהוֹן שְׂרִיא שְׂכִנְתָּא דִּי
 וּמָא דִּין אֲתוֹן מִתְרַבְּרִין עַל
 קְדָלָא דִּי: ד וּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל
 עַל אֶפְסוֹסָיו: ה וּמִלִּיל עִם קִרַח
 וְעַם כָּל כְּנִשְׁתֵּיהּ לְמִימְר
 בְּצַפְרָא וַיהוֹדַע יְיָ יֵת דְּכִשְׁר

לְכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכְכֶם
 יְדוּהָ וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קְהַל יְדוּהָ:
 ד וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו: ה וַיִּדְבֹר
 אֶל־קִרַח וְאֶל־כָּל־עֵדְתוֹ לֵאמֹר בְּקֹר וַיִּדַע

yourselves, since the entire Congregation are all holy, and the Lord is amongst them. And why do you raise yourselves above the Lord's assembly? (4) Moshe heard and fell on his face. (5) And he spoke to Korach and to all his company, saying; In the morning, the Lord will make known who is His, and who is holy

RASHI

(3) **You take too much upon yourselves**

— *You have taken way too much greatness for yourselves. Are all holy* — *All of them heard the commandments at Sinai from the Mouth of the Almighty* (Midrash Tanchuma Korach 4). **And why do you raise yourselves** — *If you took the kingship for yourself, you should not have chosen the priesthood for your brother. It was not only you that heard at Sinai, “I am the Lord, your God;” the [entire] Congregation heard it* (Midrash Tanchuma Korach 4). (4) **And fell on his face** — *Because of the rebellion, for this was already their fourth offense. They sinned with the calf, “Moshe pleaded;”* (Exodus 32:11) *by the episode of the complainers, “Moshe prayed;”* (11:2) *with the spies,*

“Moshe said to God; But the Egyptians will hear,” (14:13) *but now, at Korach's rebellion, his hands were weakened [no longer having the strength to pray]. This can be compared to a prince who sinned against his father, and his [father's] friend placated the king on his behalf, once, twice, and three times. When he offended [the king] the fourth time, the friend's hands became weak, and he said; How many times can I trouble the king? Perhaps he will no longer accept my petition* (Midrash Tanchuma 4, Numbers Rabbah 18:6). (5) **In the morning, the Lord will make known** — *Now [at night after supper] is a time of inebriation for us, and it is improper to appear before Him. His real intention was to delay, with the hope that they might withdraw [their opposition]* (Midrash Tanchuma 5).

רש"י

(ג) רב-לכם. הרבה יותר מדאי לקחתם לעצמכם גדלה. כלם קדושים. (תנחומא) כלם שמעו דברים בסניני מפי הגבורה. ומדוע תתנשאו. אם לקחת אתה מלכות, לא היה לך לברר לאחיק בהנה לא אתם לבדכם שמעתם בסניני אנכי, ה' אלהיך, כל העדה שמעו: (ד) ויפל על-פניו. (תנחומא מ"ד) מפני המחלוקת, שכבר זה בידם סרוחן רביעי חטאו בעגל (שמות לב): "ויחל משה" במתאוננים (במדבר יא): "ויתפלל משה" במרגלים (שם יד): "ויאמר משה אל-ה' ושמעו מצרים" במחלוקתו של קרח נתרשלו ידיו. משל לכן מלך שסרח על אביו ופיס עליו אוהבו פעם ושתיים ושלוש, כשסרח רביעית נתרשלו ידי האוהב ההוא, אמר: עד מתי אטריח על המלך, שמא לא יקבל עוד ממני: (ה) בקר וידע וגו'. עתה (במדבר רבה) עת שכרות היא לנו ולא נכון להראות לפניו והוא היה מתכונן לדחות שמא יחזור בהם:

לִיה וַיִּתְּ דִקְדִישׁ וַיִּקְרַב
 לְקַדְמוֹהִי וַיִּתְּ דִי יִתְרַעֲזֵי בֵיה
 יִקְרַב לְשִׁמוּשֵׁיהֶּ: וְדָא עֲבִידוּ
 סְבוּ לְכוּן מַחְתִּינֵן קֶרַח וְכָל־
 כְּנַשְׁתֵּיהֶּ:

יְדוּה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ וְאֶת־הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב
 אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו:
 וְזֹאת עֲשׂוּ קַחוּ־לָכֶם מַחְתֹּת קֶרַח וְכָל־
 עַדְתּוֹ:

and will bring [them] close to Him, and whom He chooses, He will bring close to Him. (6) Do this, Korach and his entire assembly: Take for yourselves fire-pans.

RASHI

In the morning, the Lord will make known who is His — *Regarding the Levite services. And who is holy* — *Regarding the priesthood.* **וְהַקְּרִיב** — [*is as if saying* **וְהַקְּרִיב אותם אליו** —] *bring them close to Him. And the Targum [Onkelos] proves this [that ואת is referring to the Levites and ואת הקדוש is referring to the priest], for he renders the first phrase, “He will bring them close to Him” [and the second phrase] יקרב לשמושיה “He will bring into His service.” The Midrashic interpretation of [the usage of the word] בקר morning, [instead of מחר, tomorrow] is: Moshe said to him [Korach], The Holy One, Blessed is He, set boundaries to His world. Can you turn morning into evening? In the same way will you be able to undo this, as it says, “It was evening and it was morning ...*

and He divided (ויבדל) (Genesis 1:5,7); so, too, “Aharon was set apart (ויבדל) to sanctify him” (I Chronicles 23:13, Midrash Tanchuma Korach 3, Numbers Rabbah 4). (6) **Do this, ... Take for yourselves fire-pans** — *Why did he choose to speak to them thusly? He said to them; “Among the ways of nations, there are various rites of worship and many priests, and they do not all gather in one temple. We, however, have only one God, one Ark, one Torah, one Altar, and one High Priest, yet you; two hundred and fifty men all want the position of High Priest! I, too, would prefer that. Here, take for yourselves the most dear service of all. This is the service of the incense, more cherished than any of the other offerings, but it contains a deadly poison, by which Nadav and Avihu were burned. Therefore, he warned them, “And it will be the man whom the Lord chooses, he is the holy one” [meaning,] he already is in his [state of] holiness. Is it not obvious that [the one] who is chosen is the holy*

רש"י

בקר וידע ה' את-אשר-לו. לעבודת לוי; ואת-הקדוש. לכהנה. והקריב. אותם אליו (תנחומא) והתרגום מוכיח בן ויקרב לקדמוהי יקרב לשמושיה. ומדרשו: בקר — אמר להם משה: גבולות חלק הקדוש-ברוך-הוא בעולמו, יכולים אתם להפך בקר לערב? בן תוכלו לבטל את זו, שנאמר (בראשית א): "ויהי-ערב ויהי-בקר... ויבדל". כך (דה"א כג): "ויבדל אהרן להקדישו וגו'": (ו) **זאת עשו קחו-לכם מחתות**. מה ראה לומר להם כך? אמר להם: בדרכי העבו"ם יש נימוסים הרבה וכמרים הרבה, (ס"א: וכלם) ואין כלם מתקבצים בבית אחד; אנו אין לנו אלא ה' אחד, ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכהן גדול אחד — ואתם ר"נ איש מבקשים כהנה גדולה? אף אני רוצה בכך, הא לכם תשמיש חביב מכל היא הקטרת החביבה מכל הקרבנות. וסם המות נתון בתוכו, שבו נשרפו נדב ואביהו, לפיכך התרה בהם: "ויהי האיש אשר-יבחר ה' הוא הקדוש", כבר היה בקדשתו. וכי

רש"י

RASHI

one? Rather, Moshe told them, "I am telling you this so that you should not be found guilty. For the one He chooses will survive, but the rest of you will perish (Midrash Tanchuma 5, Bamidbar Rabbah 18:8). מחתות.

— Vessels used for raking (שחותין) coals,

which have a handle.

אין אנו יודעים, שמי שיבחר הוא הקדוש! אלא, אמר להם משה: הריני אומר לכם שלא תתחייבו: מי שיבחר בו יצא חי וכלכם אוכדין (במדבר רבה): מחתות. כלים שחותין בהם גחלים ויש להם בית יד:

PROPHETS Samuel I 11-12

נביאים שמואל א פרק יא-יב

יד ואמר שמואל לעמא איתו ונייל לגלגלא ונחדת תמן מלכותא: טו ואזלו כל עמא לגלגלא ואמליכו תמן ית שאול קדם יי בגלגלא ונכיסו תמן נכסת קודשין קדם יי וחדו תמן שאול וכל אנשי ישראל עד לחדא: א ואמר שמואל לכל ישראל הא קבלית למימריכון לכל די אמרתון לי ואמלכית עליכון מלכא: ב וכען הא מלכא מדבר ברישיכון ואנא קשיש וסבית ובני הא אינון עמכון ואנא הלבית קדמיכון מזעירי עד יומא הדין: ג הא עד די אנא קים אסיהדו בי קדם יי וקדם משחיהו

יד ויאמר שמואל אל-העם לכו ונלכה הגלגל ונחדש שם המלוכה: טו וילכו כל-העם הגלגל וימלכו שם את-שאויל לפני ידוה בגלגל ויזבחו-שם זבחים שלמים לפני ידוה וישמח שם שאול וכל-אנשי ישראל עד-מאד: יב א ויאמר שמואל אל-כל-ישראל הנה שמעתי בקולכם לכל אשר-אמרתם לי ואמליך עליכם מלך: ב ועתה הנה המלך ו מתהלך לפניכם ואני זקנתי ושבתו ובני הנם אתכם ואני התהלכתי לפניכם מנערי עד-היום הנה: ג הנני ענוו בי נגד ידוה ונגד משיחו

(14) And Shmuel said to the people; Let us go to Gilgal and renew there the kingdom. (15) And all the people went to Gilgal and there they slaughtered peace-offerings before the Lord in Gilgal and there they slaughtered peace-offerings before the Lord and Shaul and all the people rejoiced greatly. **12** (1) And Shmuel said to all of Israel; Behold, I have listened to your voice, to all that you said to me and have made a king over you. (2) And now, behold the king walks before you and I have become old and gray and my sons are here with you, and I have walked before you from my youth until this very day. (3) Behold,

RASHI

רש"י

(14) And renew there the kingdom — For in the beginning people were opposed to the matter and now all were agreeable.

(2) And I have become old — he aged prematurely.

(יד) ונחדש שם המלוכה. לפי שבראשונה היו עוררים על הדבר ועתה נתרצו כלם: (ב) ואני זקנתי. וקנה קפצה עליו:

ית תִּזְרָא דְמִן דְּבַרִּית וְחִמְרָא
 דְּמִן שְׁחַרִּית וְיֵת מִן עֲשָׂקִית
 וְיֵת מִן אַנְסִית וּמִיד מִן קַבְלִית
 מִמּוֹן דְּשִׁקֵּר וּכְבִישִׁית עֵינֵי
 בְּדִינָא מְנִיָּה וְאַתֵּיב לְכוּן:
 ד וְאִמְרוּ לָא עֲשִׂקְתָּנָא וְלָא
 אַנְסִתָּנָא וְלָא קַבִּילְתָּא מִיד

אֶת־שׁוֹר וּ מִי לְקַחְתִּי וְחִמּוֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֶת־מִי
 עֲשִׂקְתִּי אֶת־מִי רִצּוֹתִי וּמִיד־מִי לְקַחְתִּי כֹפֵר
 וְאֲעֵלִים עֵינַי בּוֹ וְאֲשִׁיב לָכֶם: ד וְיִאמְרוּ לָא
 עֲשִׂקְתָּנּוּ וְלָא רִצּוֹתָנּוּ וְלָא־לְקַחְתָּ מִיד־אִישׁ
 מֵאִוְמָה:

אַנְשׁ מְדַעִם:

here I am, bear testimony against me before the Lord and before his anointed, from whom have I taken an ox and from whom have I taken a donkey, whom have I defrauded, whom have I oppressed, from whose hand have I taken a bribe to blind my eyes concerning him? And I will return it to you. (4) And they said; You have not defrauded us nor have you oppressed us nor have you taken anything from anyone's hand.

RASHI

רש"י

(3) **From whom have I taken an ox** — when I travelled from city to city to judge them regarding their own needs and by right, I should have taken one of theirs; even so, I did not take anything. **את מי רצותי** —

(ג) שׁוֹר מִי לְקַחְתִּי. בְּשֶׁהֲלַכְתִּי מְעִיר לְעִיר לְשָׁפוֹט אוֹתָם עַל עֲסָקִי צָרְכָּהֶם וְהָיָה לִי לִישׁוּל מִשְׁלָהֶם וְאֶף עַל פִּי בֶן לָא נִטְלָתִי: אֶת מִי רִצּוֹתִי. רִצְצָתִי: וְאֲעֵלִים. עֵינַי בּוֹ. מִן הַמְשַׁפֵּט בְּשִׁבִיל מִמּוֹן:

[whom have I] oppressed. **To blind my eyes concerning him?** — from [truthful] judgment because of money.

WRITINGS Psalms 2

כתובים תהלים פרק ב

ז קִימָא דִּי אִמְר חֲבִיב כְּבֵר
 לְאִבָּא לִי אַנְתְּ זְכָאָה כְּאֵלוּ יוֹמָא
 דִּין בְּרִיתְךָ: ח בְּעֵי מְנִי וְאַתָּן
 נְכִסֵּי עֲמֻמֵּי אַחְסִנְתְּךָ
 וְאַחוּדְתְּךָ שְׁלִטוֹנֵי סִיפֵי אֲרַעָא:

ז אֶסְפְּרָה אֵל חֵק יְדוּהָ אִמְר אֵלֵי בְנֵי אֲתָה אֲנִי
 הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ: ח שְׂאֵל מִמֶּנִּי וְאַתְנָה גּוֹיִם נַחֲלָתְךָ
 וְאַחֲזַתְךָ אֶפְסֵי־אֲרָץ: ט תִּרְעֵם בְּשִׁבְט בְּרוֹזַל פְּכֻלֵי
 ט תַּחֲבַרְנוּן הִידְךָ בְּחוּטְרָא דְּפִרְזָלָא

(7) It is my obligation to relate that which the Lord said to me; You are My son, this day I have begotten you. (8) Ask of Me and I shall give you nations as your inheritance and the ends of the earth as your possession. (9) You will

RASHI

רש"י

(7) **אל חק** — it is a set obligation upon myself to relate. **You are My son** — Leader of Israel who are referred to as "My firstborn son." **This day** — which I have made you king over them is as if I have

(ז) אֵל חֵק. הוּא חֵק קְצוּב עָלַי לְסַפֵּר: בְּנֵי אֲתָה. רֵאשׁ לְיִשְׂרָאֵל הַקְרוּן בְּנֵי בְכוּרֵי: אֲנִי הַיּוֹם. שְׁהַמְלַכְתִּיךָ עֲלֵיהֶם כְּאֵלוּ הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ: (ח) שְׂאֵל מִמֶּנִּי. הַתְּפַלֵּל אֵלַי:

begotten you. (8) **Ask of Me** — Pray to Me.

יִוצֵר תִּנְפָצִים: י וַעֲתָה מְלָכִים הַשְּׂבִילֹי הוֹסִרוּ שְׂפָטֵי
 אָרֶץ: יא עֲבָדוּ אֶת־יְהוָה בִּירְאָה וְגִילֹי בְרַעְדָּה:
 יב נִשְׁקוּ־בַר פֶּן־יֵאָנֶפֶת וְתֵאבְדוּ דָרְךְ כִּי־יִבְעַר
 כִּמְעַט אִפּוֹ אֲשֶׁר־י כָּל־חוֹסֵי בּוֹ:

הַיָּד מֵאֵן דְּפָחַר תִּתְרַעְנוּן:
 י וְכִדְיִן מְלָכִיא אֲשַׁכְּלוּ קִבִּילוּ
 וּמְרֻדוֹתָא נְגִידֵי אֲרַעָא:
 יא פְּלָחוּ קִדְם יִי בְדַחְלָא וְצִלוּ
 בְּרִיתָתָא: יב קִבִּילוּ אוּלְפָנָא
 דְּלִמָּא יִרְגִיזוּ וְתִהוּבְדוּן אוּרְחָא

מטול דייחור כזער רוגזה טובה לכל דסברין במימרה:

smash them with an iron rod, as a potter's vessel you will shatter them. (10) And now kings, be wise, reprove, O judges of the earth. (11) Serve the Lord with awe and rejoice with trembling. (12) Inspire to purity of heart, lest He grow angry and you perish from the way for in a moment, His wrath is kindled; praiseworthy are all who trust in Him.

RASHI

(ט) תִּרְעַם — תרוצצם. תִּנְפָצִים — תנפצם. תִּרְעַם — *smash them. shatter them.* (10) [And now] **kings** — *kings of the idolaters.* (11) **And rejoice** — *be joyous when trembling seizes the wicked.* (12) **נִשְׁקוּ בַר** — *inspire yourselves to purity of the heart. For in a moment, His wrath is kindled* — *for in a short moment when His*

wrath is kindled against you [i.e., against the wicked]. At that very moment, the praise of those who trust in Him will be evident.

רש"י

(ט) תִּרְעַם. תִּרְוֹצְצִים. תִּנְפָצִים. תִּשְׁבְּרִים: (י) מְלָכִים. מְלָכֵי עוֹבְדֵי גִלְלִים: (יא) וְגִילֹי. וְתִשְׁמְחוּ בְּשִׁבְאָא רַעְדָּה לְרַשְׁעִים: (יב) נִשְׁקוּ בַר. זְרוּזוּ עֲצֻמִּיכֶם בְּבַר לִבָּב: כִּי יִבְעַר כִּמְעַט אִפּוֹ. כִּי בְּרַגַע מוֹעֵט כְּשִׁיבְעַר אִפּוֹ עֲלֵיכֶם אוֹתוֹ שְׁעָה יְהִיָּה נֶכֶר אֲשׁוּרֵי שָׁל הַחוֹסִים בּוֹ:

Mishnah Shevi'it, chapter 5

משנה שביעית פרק ה

(1) White figs [which take three years to fully ripen] have the law of *shemittah* applied to them in the second year [of the *shemittah* cycle], since they ripen once in three years [thus, if the fruit emerged during *shemittah* it

takes that year and the next for it to ripen and then it is picked the following year]. Rabbi Yehudah says: *Parsaot* figs [which take two years to fully ripen] have the law of *shemittah* applied to them in the year following the seventh year, since they ripen once in two years. They said to him: This [that we identify the fig with the year that it emerged rather than the year that it was picked] was only said in regard to the species of white figs [*parsaot* figs, however are treated as vegetables and are identified as being of the year they are picked]. (2) If *lof* [a type of onion buried under the ground for storage] is placed in the soil for preservation

רבנו עובדיה מברטנורא

א בנות שוח. תאנים לבנות המגדלות מג' שנים לג' שנים: **שביעית שלהם שנה שניה.** של שמיטה דפירות החנוטים בשביעית אין נגמר בישולן עד שנה שניה של שמיטה שהיא ג' לחניטה ואז נוהג בהן דין שביעית דבתר חטנה אזלינן: **פרסיות.** מין תאנים העושים משתי שנים לשתי שנים, ואין הלכה כר' יהודה: **ב הטומן את הלוף.** מין ממיני הבצלים

during the *shemittah* year, Rabbi Meir says: It must be [buried] not less than two *se'ah* in quantity; [the pile in the hole must be] three handbreadths in height, and covered with earth, one handbreadth deep [and thus, remove any appearance of planting]. The Sages say: It must not be less than four *kav* in quantity, [piled] one handbreadth high, and covered with earth, one handbreadth deep. It should be buried in ground over which people tread

[thus stifling growth]. (3) [The verse states: "And all of its produce may (also) be eaten by your domestic animals and by the wild animals that are in your Land." (Leviticus 25:7)] The juxtaposition of the domestic animal to the wild animal teaches, that as long as wild animals have a particular food available for them to eat in the field, then you may store some of that particular food to feed your domestic animals from your house. However, once consumed, you must remove that which you had in your house and declare it ownerless; this is referred to as *biur*. Once removed, there is an argument (Shevi'it 9:8) as to who may partake of this produce. Rabbi Yehudah maintains that only the poor may do so, while Rabbi Yose maintains that anyone, including the prior owner, may take, as well as the poor. [If *lof* [which consists of two parts, the bulb buried underneath the ground (which is not subject to *biur* since there is always a supply available in the ground) and the leafy part which is above ground (and is subject to *biur*)] has remained [in the ground until] after the passing of the seventh year, Rabbi Eliezer says: If the poor had gathered the leaves [of the *lof* during the *shemittah* year], all is well; but if not [resulting in the leaves now containing growth of the *shemittah* year as well as the eighth year], then he must make an accounting with the poor [i.e., he may only take that which he estimates grew during the eighth year; the rest, he must give to the poor. Rabbi Eliezer holds like Rabbi Yehudah that after *biur*, the produce belongs only to the poor]. Rabbi Yehoshua [who believes like Rabbi Yose that all may partake of the *biur* produce] says: If the poor had gathered the leaves, all is well; if not, no accounting is necessary [since he, himself, is also entitled to it]. (4) [Completely ripe] *lof* of the sixth year that remains until the seventh [with no further

רבנו עובדיה מברטנורא

שרגילים לטמנן בארץ: לא יפחות מסאתים. משום דמחזי כזורע, עד שיטמין מהם סאתים בחפירה אחת על גובה ג' טפחים שלא יהיו מפוזרים, אלא יהיה גובה הכרי והצבור שלשה טפחים, וטפח עפר על גבי הכרי: וטומנו במקום דריסת האדם. כדי שלא יצמח, והלכה כחמים: ג לוף שעברה עליו שביעית. ונכנסה עליו שמינית שהוא מתקיים זמן מרובה בארץ במחורב: אם לקטו עניים את עליו לקטו. דעלי הלוף יש להן ביעור ועיקרו אין לו ביעור כדתנן לקמן בפרק ז', הלכך אם לקטו עניים את עליו בשביעית לקטו, ואם לאו ונכנסו לשמינית וגדלו העלין ונמצאו גידולי שביעית ושמינית מעורבין יחד: יעשה חשבון. וישער כמה גדל מהן בשביעית ויתן לעניים. דרבי אליעזר סבר כרבי יהודה, דאמר לקמן עניים אוכלים אחר ביעור ולא עשירים: רבי יהושע אומר אין לעניים עמו חשבון. דסבר כרבי יוסי, דאמר לקמן אחד עניים ואחד עשירים אוכלים אחר הביעור. והלכה כרבי יהושע: ד לוף של ערב שביעית. שנשלם מערב שביעית ולא הוסיף צמחים בשביעית, שאם הוסיף צמחים בשביעית אסור לעקרו משום הפסד פרי:

הלוף בשביעית, רבי מאיר אומר, לא יפחות מסאתים, עד גבה שלשה טפחים, וטפח עפר על גביו. והכמים אומרים, לא יפחות מארבעה קבים, עד גבה טפח, וטפח עפר על גביו. וטומנו במקום דריסת אדם: ג לוף שעברה עליו שביעית, רבי אליעזר אומר, אם לקטו העניים את עליו, לקטו. ואם לאו, יעשה חשבון עם העניים. רבי יהושע אומר, אם לקטו העניים את עליו, לקטו. ואם לאו, אין לעניים עליו חשבון: ד לוף של ערב שביעית, שנכנס לשביעית, וכן

growth], similarly summer onions and dyer's madder grown in choice soil, the School of Shammai say it must be uprooted with wooden rakes [using metal implements resembles working the land]. The School of Hillel say: [Even] with metal spades [since this is not the usual implement used, people seeing this will not attribute this to working the land]. However, they both agree, in the case of dyer's madder growing [wild] in rocky soil, that they may be uprooted with metal spades [since no one sows on rocky soil even the School of Shammai permits with metal spades]. (5) From when may one purchase *lof* after the seventh year [without fear that it might be *shemittah* produce, in the case of a seller who is suspect]? Rabbi Yehudah says: At once [since *lof* dug up during *shemittah* must be done in an unusual manner, prohibited *shemittah* produce was not likely to be available in the market immediately after *shemittah*]; but the Sages say: [Only] when the new [eighth-year] crop is abundant. (6) These are implements that a craftsman may not sell in the seventh year [to one who is suspect regarding the laws of *shemittah*]: A plow and all its accessories, a yoke [to connect a plow to the animals], a winnowing-fork, and a mattock; but he may sell a hand sickle, a scythe, and a cart with all its implements [since one may cut small amounts from fields left open to the public]. This is the general principle: Any tools used for prohibited work may not be sold in the seventh year; but, if it is used both for a prohibited and a permissible purpose, it may be [sold]. (7) The potter may sell [to one who is suspect regarding the laws of *shemittah*] five oil-jars and fifteen wine-jars, for this is the usual amount one collects from

רבנו עובדיה מברטנורא

הקיצונים. יש מפרשים שנזרעו בקיץ, ויש מפרשים מיוחדות לקיץ שהן יבשות מאד: **פואה של עידית.** הגדילה בשדה שמינה: **פואה.** צבע אדום שקורין רי"א בלע"ו: **במאפורות של עץ.** במרה שחופרים בו את הקרקע של עץ, ולא של ברזל שלא יראה כעובד את הארץ: **בקרדומות של מתכות.** ולא חיישינן דלמא מחזי כעבודה: **בפואה של צלעות.** כמו סלעות בסמ"ך, פואה הגדילה בין הסלעים, כיון דאין דרך לזרוע שם לא מחזי כעובד את הארץ. פירוש אחר, צלעות כמו ולצלע המשכן (שמות כו), כלומר, צדי השדה שאין דרך לזרוע שם: **ה רבי יהודה אומר מיד.** ואף על גב דבשאר ירקות מודה רבי יהודה דאסור עד שיעשה כיוצא בו, בלוף הואיל וצריך לעקרו לבית שמאי במאופות של עץ, ולבית הלל בקרדומות של מתכות, ואין דרך לעקרו בשביעית אלא על ידי שינוי, הלכך במוצאי שביעית לא שכיח דאיסורא, ומשום הכי מותר מיד, אבל ירק שלא גזרו שלא לתלשו כי אורחיה, שכיח נמי דאיסורא בשמינית, לפיכך אסור עד שיעשה כיוצא בו: **משירבה החרש.** בירושלמי מפרש דהיינו מן הפסח ואילך. והלכה כחכמים: **ו שאין האומן רשאי למוכרן בשביעית.** למי שהוא חשוד על השביעית, אבל למי שאינו חשוד שרי, דאינו קונה אלא להצניע עד [אחר] שביעית: **מזרה.** שזורין בו התבואה בגורן: **דקר.** כמין יתד של ברזל שקורין קולטר"ו בלע"ו והוא עשוי לחפור בו את הקרקע לשון וידקור את שניהם (במדבר כה): **מגל יד ומגל קציר ועגלה.** מותרין שמא הוא [רוצה] לקצור מן ההפקר ולהביא בעגלה למאכל ביתו ואין אסור אלא להביא הרבה לעשות אוצר: **ז היוצר.** אומן העושה כלי חרס מוכר אפילו לחשוד על השביעית, חמש כדי שמן, וחמש עשרה כדי יין, וליכא למיחש שמא רוצה כולם לשמן או כולם ליין שניכרים הן אותם של יין מאותם של שמן, שהעפר שעושים ממנו כדי יין אינו דומה לעפר שעושים ממנו

בצלים הקיצונים, וכן פואה של עדיית, בית שמאי אומרים, עוקרין אותן במאופות של עץ. ובית הלל אומרים, בקרדומות של מתכת. ומוזים בפואה של צלעות, שעוקרין אותה בקרדומות של מתכת: **ה מאימתי מתר אדם לקח לוף במוצאי שביעית, רבי יהודה אומר, מיד. וחכמים אומרים, משירבה התדש: ו אלו כלים שאין האמן רשאי למכרם בשביעית, מחרשה וכל כליה, העול, והמזרה, והדקר. אבל מוכר הוא מגל יד ומגל קציר, ועגלה וכל כליה. זה הכלל, כל שמלאכתו מיוחדת לעברה, אסור. לאסור ולהתר, מתר: ז היוצר, מוכר חמש כדי שמן וחמש עשרה כדי**

ownerless [*shemittah*] produce; but if he brought more than this [i.e., more wine and oil than would fit into the aforementioned jars, we don't say that he probably collected this illegally from a field which was not accessible to the public and therefore], it is permissible [to sell him more jars]. One may sell [more jars] to gentiles in Israel [and we do not fear that he may resell them to a Jew] and to Jews in other lands. (8) The School of Shammai say: One must not sell him [one who is suspect regarding the laws of *shemittah*] a plowing cow in the seventh year,

while the School of Hillel permit, since he can slaughter it [and use it for food. The School of Shammai maintain that one usually does not slaughter a cow that was trained to pull a plow]. One may sell him produce even during the planting season [we may assume that he uses it as food], and one may lend him a *se'ah* measure although it is known that he has a threshing-floor [we may assume that he is using it in the process of permissible grinding, rather than prohibited storage]. One makes small change for him even though it is known that he has workers [who are illegally working the land, since it is possible that he needs the change for other purposes]. But regarding all these cases [listed above], if he states clearly [that he requires them for unlawful purposes], they would be forbidden. (9) A woman may lend to her friend who is suspect regarding the laws of *shemittah* [for example, she may be using produce which did not have *biur*], a sifter, a sieve, a hand-mill, or an oven [since all of these can be used for other purposes than the preparation of food]; however, she may not [actually] sort or grind with her [since she may be assisting in the preparation of prohibited food]. The wife of a *chaver* [one who is careful in the observance of the laws of purity and Levitical gifts] may lend to the wife of an *am ha'aretz* [one who is careless in the observance of the laws of purity and Levitical gifts] a sifter and a sieve and may even sort, grind or sift flour with her [we do not fear that she is helping in the preparation of prohibited untithed food since most *amay ha'aretz* do actually tithe their food. Furthermore, before the produce has become wet, it is not susceptible to impurity and thus, there is no fear she is defiling consecrated food]; however once she

רבנו עובדיה מברטנורא

כדי שמן: ואם הביא יותר מכאן מותר. ולא חיישינן שמא מן המשומר דשביעית הביא: מוכר לנכרי בארץ. ולא חיישינן שמא יחזור הנכרי וימכרם לישראל החשוד: ולישראל בחוצה לארץ. ולא חיישינן שמא יוליכם בארץ, אי נמי שמא יכניס לתוכן יין ושמן של שביעית שהביא מארץ ישראל, דלא החמירו חכמים כל כך: ה שהוא יכול לשחטה. ובכל דהוא דמצינן למתלי תלינן, ובית שמאי סברי דאין דרך כלל לשחוט פרה העומדת לחרישה: אפילו בשעת הזרע. ולא אמרינן ודאי לזריעה הוא לוקח דתלינן לאכילה הוא רוצה: שיש לו גורן. ולא חיישינן שמא מודד להכניס לאוצר, דאיכא למתלי דלשחינה הוא מודד: ופורט לו מעות. מחליף לו מעות בפרוטות: אף על פי שהוא יודע שיש לו פועלים. ונמצא מסייע ידי עוברי עבירה, דאמרינן שמא לשאר צרכיו הוא צריך: וכולם. אם פירש שלדבר אסור רוצה אותם אסור: ט החשודה על השביעית. לאכול פירות שביעית אחר הביעור בלא ביעור: נפה.

יין, שכן דרכו להביא מן ההפקר. ואם הביא יותר מכאן, מותר. ומוכר לנכרי בארץ, ולישראל בחוצה לארץ: ה בית שמאי אומרים, לא ימכר לו פרה חורשת בשביעית. ובית הלל מתירין. מפני שהוא יכול לשחטה. מוכר לו פרות בשעת הזרע, ומשאיל לו סאתו אף על פי שהוא יודע שיש לו גרן, ופורט לו מעות אף על פי שהוא יודע שיש לו פועלים. וכלן, בפרוש, אסורין: ט משאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית, נפה וכברה, ורחים ותנור. אבל לא תבור ולא תטחן עמה. אשת חבר, משאלת לאשת עם הארץ, נפה וכברה, ובורת וטוחנת ומרקדת עמה. אבל משתטיל המים, לא תגע אצלה,

poured water [over the flour, it now becomes subject to *challah* (the gift of dough given to the priest) which is a consecrated food and it also now becomes susceptible to impurity therefore], she should not help her, for no assistance must be given to transgressors [since the *am ha'aretz*, his family and vessels are assumed to be in an impure state she is now defiling the dough and thus defiling the *challah* which will be separated from it]. All these things [the lending of vessels and the offering of assistance] were allowed in the interests of peace. Gentiles may be encouraged [by extending one's best wishes to him for success] during the seventh year, but not Jews. In the interests of peaceful relationships, greetings [of "*Shalom*"] may be exchanged with them [even if they are idolaters and even on their religious holiday, though "*Shalom*" is occasionally used as a Name of G-d (Bartenura Gittin 6:9)].

רבנו עובדיה מברטנורא

שאני אומר לספור בה מעות היא לוקחת: **כבררה**. שאני אומר לכבור בה את החול: **רחיים**. דשמא לטחון בהן סמנין: **תנור**. שמא לייבש בו אונין של פשתן: **ולא תטחון עמה**. שאסור לסייע ידי עוברי עבירה: **ובוררת וטוחנת עמה**. ולא אסרו הכא באשת עם הארץ החשודה על המעשרות כדאסרו בחשודה על השביעית משום דרוב עמי הארץ מעשרים קין: **אבל משתטיל המים**. בעיסה: **לא תגע עמה**. לפי שמשגלגלה הוטבלה לחלה וקא מיטמאה מחמת כלים טמאים, שהרי הוכשרה לקבל טומאה וזו מסייעתה לגלגל ואסור לגרום טומאה לחלה: **וכולן לא אמרו**. לא התירו להשאילן כלים ולסייען בלא שעת עבירה עצמה אלא משום דרכי שלום: **מחזיקין ידי נכרי**. אגב גררא דדרכי שלום תנא ליה הכא ומפורש לעיל בפ"ד.

Gemara Berakhot, 34b

גמרא ברכות דף ל"ד.

Rabbi Chiya bar Abba said in the name of Rabbi Yochanan: All the prophets prophesied [regarding the rewards] of one who gives his daughter in marriage to a scholar and one who conducts business on behalf of a scholar and who allows a scholar the use of his possessions. But as for the scholars themselves: "The eye has not seen, O God, besides You, what He will do for the one that waits for Him." (Isaiah 64:3) And Rabbi Chiya bar Abba in the name of Rabbi

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כין לא נתנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ולעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים ולמהנה תלמידי חכמים מנכסיו אבל תלמידי חכמים עצמן (ישעי' ס"ד) עין לא ראתה אלהים וזלתך יעשה למחכה לו. ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כין לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלהים וזלתך. ופליגא דשמואל. דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכותי בלבד. שנאמר (דברים ט"ו) כי לא יחדל אביון

Yochanan also said: All the prophets prophesied only regarding the days of Mashiach, but as for the World to Come "The eye has not seen, O God, besides You." And these Sages argue on Shmuel, for Shmuel said: There is no difference between these days and the days of Mashiach except for the bondage to foreign powers, as it states: "For there will never cease to be needy within the land." (Deuteronomy 15:11) And Rabbi Chiya bar Abba also said in

the name of Rabbi Yochanan: All the prophets prophesied only on behalf of penitents, but as for those who are completely righteous, "The eye has not seen, O God, besides You." And he argues on Rabbi Avahu, for Rabbi Avahu declared: In the place where the penitent stands even the completely righteous may not stand, for it states: "Peace, peace to he that was far and to he that is near." (Isaiah 57:19) Thus "To he that was far," is listed first and then, "To he that is near." However Rabbi Yochanan says: What is meant by "far?" One who always was distant from sinning and what is meant by "near?" One who was near to sinning and now has moved far away from it. What is meant by the verse: "The eye has not seen"?

Rabbi Yehoshua ben Levi said: This is the wine which is preserved in the grapes of the six days of Creation. Rabbi Shmuel bar Nachmeni said: This is Eden which has never been seen by any creature. However if you will question; But what about Adam? He was in the garden. But if you will ask; But are the garden and Eden not the same thing? Thus the verse states: "And a river goes out of Eden to water the garden."

(Genesis 2:10) Thus [you see that] the river is one thing and Eden is another.

מִקְרָב הָאָרֶץ. וְאָמַר רַבִּי חֵיִיאַ בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כָּל הַנְּבִיאִים כָּלָן לֹא נִתְנַבְּאוּ אֱלֹא לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה אֲבָל צְדִיקִים גְּמוּרִים עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זִוְלַתְּךָ וּפְלִיגָא דְרַבִּי אֲבָהוּ דְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ מְקוֹם שֶׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵינֶם עוֹמְדִין שְׁנֹאֲמַר (ישעי' ג"ו) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וּלְקָרוֹב לְרַחוּק כְּרִישָׁא וְהִדְר לְקָרוֹב. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לָךְ מָאִי רַחוּק שְׁהִיָּה רַחוּק מְדַבֵּר עֲבִירָה מְעִיקְרָא וּמָאִי קָרוֹב שְׁהִיָּה קָרוֹב לְדַבֵּר עֲבִירָה וְנִתְרַחַק מִמֶּנּוּ הַשָּׂמָא. מָאִי עֵין לֹא רָאָתָה. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִיזֵי זֵין הַמְּשׁוּמֵר בַּעֲנֻבֵי מִשְׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר זֶה עֵדֵן שְׁלֵא שְׁלֵטָה בּוֹ עֵין כָּל בְּרִיָּה שְׁמָא תֹאמַר אֲדָם הָרֵאשׁוֹן הִכָּן הָיָה בְּגֵן. וְשְׁמָא תֹאמַר הוּא גַן הוּא עֵדֵן תִּלְמוּד לֹאֲמַר (בראשית ב') וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֵן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן. גַּן לְחוּד וְעֵדֵן לְחוּד:

זוהר קרח דף קע"ו ע"א

וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָק בֶּן קַהֲתָן בֶּן לִיזֵי וְגוֹמֵר. רַבִּי אֲבָא פָתַח (תהלים יט) הַנְּחַמְדִּים מִזֶּהָב וּמִפֶּזֶז רַב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וּנּוֹפֶת צוֹפִים. כְּמָה עֵלְאִין פִּתְגָמֵי אֹרִיָּתָא כְּמָה יְקִירִין אֵינּוֹן תְּאִיבִין אֵינּוֹן לְעִילָא תְּאִיבִין אֵינּוֹן לְכִלָּא בְּגֵין דְּאֵינּוֹן שְׁמָא קְדִישָׁא וְכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאֹרִיָּתָא אִשְׁתַּדַּל בְּשְׁמָא קְדִישָׁא וְאִשְׁתַּזִּיב מְכִלָּא אִשְׁתַּזִּיב בְּעִלְמָא דִּין וְאִשְׁתַּזִּיב בְּעִלְמָא דְאַתִּי. תָּא חֲזִי כָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאֹרִיָּתָא אֲחִיד בְּאִילָנָא דְחַיִּי כִּינּוֹן דְּאֲחִיד בֵּיהּ בְּכִלָּא אֲחִיד דְּכִתִּיב (משלי ג) עֵין חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְגוֹמֵר. רַבִּי יִצְחָק אָמַר כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאֹרִיָּתָא חִירוֹ אֵית לֵיהּ מְכִלָּא חִירוֹ מִמִּיתָה כְּמָה דְּאִמְרֵן בְּגֵין דְּחִירוֹ עֲלִיהּ שְׂרִיא וְאֲחִיד בֵּיהּ. אִילוֹ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרִין בְּאֹרִיָּתָא יִשְׁתַּזִּיבוּ מְכִלָּא וְלֹא יִשְׁתַּכְחוּ בְּגִלּוּתָא וְדָא הוּא דְּכִתִּיב (אילוֹ יִשְׂרָאֵל מִנְטְרִין אֹרִיָּתָא יִשְׁתַּזִּיבוּ מְכִלָּא וְלֹא יִשְׁתַּכְחוּ בְּגִלּוּתָא כְּתִיב) (שמות לב) חֲרוֹת עַל הַלְּחֹת אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת אֱלֹא חֲרוֹת וְחֲרוֹת דָּא (אוקמוה) בְּאֹרִיָּתָא אִשְׁתַּכַּח אֹרִיָּתָא אִיהִי חִילָא דִּימִינָא כְּמָה דְּאֵת אָמַר (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דַּת לְמוֹ וּשְׁמָאֵלָא אֲתַכְלִיל בִּימִינָא מָאן דְּעֵבִיד יְמִינָא שְׁמָאֵלָא וּשְׁמָאֵלָא יְמִינָא הָא אִיהוּ בְּאִילוֹ חֲרִיב עֲלִמָא. תָּא חֲזִי אַהֲרֹן יְמִינָא. לִיּוּאֵי שְׁמָאֵלָא. קֶרַח בָּעָא לְמַעַבְדַּר חֲלוּפָא דִּימִינָא לְשְׁמָאֵלָא בְּגֵין כַּד אֲתַעַנְשׁ וְלֹא עוֹר אֱלֹא דְּאִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ לִישְׁנָא בִישָׁא וְאֲתַעַנְשׁ בְּכִלָּא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁמָאֵלָא אֲתַכְלִיל תְּדִיר בִּימִינָא קֶרַח בָּעָא לְאַחֲלָפָא תְּקוּנָא דְּלְעִילָא וְתַתָּא בְּגֵין כַּד אֲתַאבִּיד מְעִילָא וְתַתָּא. וַיִּקַּח קֶרַח. מָאִי וַיִּקַּח נָסִיב עֵשֶׂטָא בִישָׁא לְגִרְמִיָּה כָּל דְּרַדְּף בְּתַר דְּלָאוּ דִּילִיָּה אִיהוּ עָרִיק מִקְמִיָּה וְלֹא עוֹר אֱלֹא מַה דְּאֵית בֵּיהּ אֲתַאבִּיד מְנִיָּה. קֶרַח רַדְּפֵי

בְּתֵר דְּלֵאָו דִּילִיָּה דִּידִיָּה אָבִיד וְאַתְרָא לָא רוּת. קֶרַח אָזַל בְּמַחְלוּקַת מַאי מַחְלוּקַת פְּלוּגְתָּא פְּלוּגְתָּא דְּלֵעִילָא וְתַתָּא וּמָאן דְּכַעֵי לְאַפְלָגָא תְּקוּנָא דְּעֻלְמָא יִתְאַבִּיד מְכַלְהוּ עַלְמִין. מַחְלוּקַת פְּלוּגְתָּא דְּשְׁלוּם וּמָאן דְּפָלִיג עַל שְׁלוּם פְּלִיג עַל שְׁמָא קְדִישָׁא בְּגִין דְּשְׁמָא קְדִישָׁא שְׁלוּם אֲקָרִי. תָּא חֲזִי לִית עֻלְמָא קָאִים אֱלָא עַל שְׁלוּם כַּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא עֻלְמָא לָא יָכִיל לְאַתְקוּיָמָא עַד דְּאַתָּא וְשָׂרָא עֲלֵיהּוּ שְׁלוּם וּמָאִי הוּא שֶׁבֶת דְּאִיהוּ שְׁלֵמָא דְּעֻלְמָא וְתַתָּאִי וּכְדִין אֲתַקְּיִים עֻלְמָא וּמָאן דְּפָלִיג עֲלֵיהּ יִתְאַבִּיד מִעֻלְמָא. צְלַפְחָד פְּלִיג עַל שֶׁבֶת דְּהוּא מְקוּשָׁשׁ עֲצִים וּמָאן אִינּוּן עֲצִים אִינּוּן אֵילָנִין אֲתַרְגִּין כַּדְקָאמְרִין וְאִינּוּן מְלִין (ס"א אֵילָנִין) דְּהוּל וְהוּל בְּקֶדֶשׁ לָא שְׂרִיָּא (מִכָּאֵן וְלְהִלָּאָה מְלִי דְּהוּל בְּשֶׁבֶת אָסִיר וְדָאִי) דְּפָלִיג עַל שְׁלֵמָא דְּעֻלְמָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר בְּתֵיב (תהלים קיט) שְׁלוּם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְגוֹמֵר. אוֹרִייתָא הוּא שְׁלוּם דְּכַתִּיב (משלי ג) וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוּם:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chasidim, 82-83

מספר חסידים סימן פ"ב פ"ג.

While you are still alive, seek repentance, and do not delay, for death comes suddenly. Do not speak much without mention of the Rock, lest the heart become hard, and a hard heart is distant from God. Do not look at the sins of people who remain in the world a long time; do not say: Their sins have been forgotten by now. Do not hurry to become angry. A pious man, on his deathbed, commanded his son; Just as you honored me in my lifetime, so, too, honor me after my death and obey my command: Make your anger wait overnight, and restrain yourself so that you do not speak at all while you are angry.

בְּעוֹדְךָ חַי דְּרוּשׁ הַתְּשׁוּבָה וְאַל תֵּאַחַר כִּי הַמּוֹת בָּא פְּתָאוּם. אַל תִּרְבֶּה לְדַבֵּר מִבְּלִי זְכוֹר הַצּוּר פֶּן יִקְשֶׁה הֶלֶב וְהֶלֶב הַקָּשֶׁה רְחוּק מֵהָאֱלֹהִים. וְאַל תִּבְיֵשׁ בְּחֻטְאֵי בְנֵי אָדָם הַמְּמַשִּׁיכִין וּמִן רַב בְּעוֹלָם וְלוֹמַר כְּבֹר נִשְׁתַּכַּח וְנִשְׁתַּכַּחוּ חֻטְאֵיהֶם: אַל תִּבְהַל בְּרוּחַךְ לְכַעוֹס. אִישׁ חָסִיד צְוָה לִבְנוֹ בְּפִטְרֵתוֹ כֶּשֶׁם שֶׁכַּבְּדֵנִי בְּחַיִּי כֹךְ תִּכְבְּדֵנִי לְאַחַר מוֹתִי וְקִיָּם מִצּוֹתַי וְתִלִּין כְּעֶסֶךָ לִילָה אַחַת וְעֲצוּר בְּרוּחַךְ שְׂאֵל תִּדְבֹר כְּלָל בְּשַׁעַת הַכַּעַס:

Practical Law:

הלכה

Rambam, Laws of Prayer, Chapter 9

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ט

(1) In the evening, all the people sit while he [the prayer leader] stands, reciting; [*vehu rachum*]; And He is merciful ... (Psalms 78:38; 20:10) and: Bless the Lord, Who is blessed. They answer; Blessed is the Lord, Who is blessed, forever and ever. He begins to recite the Shema, and he says Kaddish; then everyone stands to pray the silent Shemoneh Esreh. When they conclude, he says Kaddish and they depart. He does not repeat the Shemoneh Esreh aloud in the evening service because the evening prayer is not obligatory. Therefore, he should not recite blessings

א בְּעָרֵב כָּל הָעָם יוֹשְׁבִין וְהוּא עוֹמֵד וְאוֹמֵר וְהוּא רְחוּם וְכוּלִי בְּרַכּוֹ אֶת ה' הַמְּבוֹרָךְ וְכוּלִי וְהֵם עוֹנִין אַחֲרָיו בְּרַךְ ה' הַמְּבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וּמִתְחִיל לְפָרוֹס עַל שְׁמַע וְאוֹמֵר קְדִישׁ וְאַחַר כֹּךְ הַבֵּל עוֹמְדִים וּמִתְפַּלְלִין בְּלִחַשׁ וּבְשִׁמְשֻׁלִימִין אוֹמֵר קְדִישׁ וְהֵם נִפְטְרִין וְאִינוּ חוֹזְרִין לְהַתְּפַלֵּל בְּקוֹל רֵם עֲרִבִית לְפִי שְׂאִין תְּפִלַּת עֲרִבִית חוֹבָה לְפִיקְךָ לָא יִבְרַךְ בְּרִכּוֹת

in vain as there is no one who must hear them in order to fulfill his obligation. (2) On the Sabbath night, after the prayer leader says the Amidah silently with the congregation, he does say a prayer out loud. However, he does not recite the full Amidah of seven blessings, rather one blessing that summarizes the seven. He says: Blessed are You the Lord our God and the God of our forefathers, God of Avraham, God of Yitzchak and God of Yaakov; the God Who is great, mighty and awesome, the supreme God, Creator with compassion of the heaven and earth. He Who is the shield of our forefathers with His word, Who revives the dead with His utterance, the Holy God Who is unequalled, Who grants rest to His people on His holy Shabbat for He

was pleased with them to grant them rest. Before Him we serve with awe and dread and give thanks to His Name every day continually with appropriate blessings. God of praise Master of peace, Who sanctifies the Shabbat and blesses the seventh day, giving rest with holiness to a people saturated with delight in memory of the works of creation. Then he recites Kaddish, and all the people depart. (2) Why did the Sages institute this? Because most people come to pray the evening service on Shabbat eve, and if there will be one who came late and did not finish his prayer, he would otherwise remain alone in the Synagogue [to finish his prayer] and thus might come to danger. For this reason, the prayer leader recites another prayer, so that all the people will stay there until the latecomer finishes his prayer and can then leave with them. (3) Therefore, if a Festival, Yom Kippur, or Rosh Chodesh falls on a Shabbat, the prayer leader who goes before the Ark for the evening service does not mention that day in this blessing. Instead he concludes it simply with: Who sanctifies the Shabbat, since the day does not create any obligation to recite this blessing [which summarizes the seven blessings].

לְבַטֵּלָה שְׂאִין כְּאֵן אָדָם שְׁנַתְחַיֵּיב בְּהֵם כְּדִי לְהוֹצִיאָו יָדֵי חוֹבָתוֹ: ב בְּלִילֵי שַׁבָּתוֹת חוֹזֵר שְׁלִיחַ צְבוּר אַחַר שְׁמַתְפַּלֵּל בְּלַחֵשׁ עִם הַצְּבוּר וּמַתְפַּלֵּל בְּקוֹל רֵם אָבָל אֵינוֹ מַתְפַּלֵּל שְׁבַע אֶלָּא בְּרִכָּה אַחַת מֵעֵין שְׁבַע וְכוּלֵי וְאוֹמֵר קְדִישׁ וְנִפְטָרִין כָּל הָעָם: ג וְלָמָּה תִקְנוּ חֲכָמִים זֶה מִפְּנֵי שְׂרוּב הָעָם בָּאִין לְהַתְפַּלֵּל עֲרֵבִית בְּלִילֵי שַׁבָּתוֹת וְיִהְיֶה שֵׁם מִי שְׁנַתְאֲחֵר לְבֹא וְלֹא הַשְׁלִים תְּפִלְתּוֹ וְיִשְׁאַר לְבָדוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְיָבֵא לִידֵי סִכְנָה. ד לְפִיכָךְ חוֹזֵר שְׁלִיחַ צְבוּר וּמַתְפַּלֵּל כְּדִי שְׁיִתְעַכְּבוּ כָּל הָעָם עַד שְׁיִשְׁלִים הַמַּתְאֲחֵר וְיֵצֵא עִמָּהֶם: ד לְפִיכָךְ יוֹם טוֹב שְׁחַל לְהִיזוֹת בְּשַׁבָּת אוֹ יוֹם הַכַּפּוּרִים אוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵין שְׁלִיחַ צְבוּר הַיּוֹרֵד לְפָנֵי הַתִּיבָה מְזַכֵּיר עֲנִין הַיּוֹם בְּבְרָכָה זוֹ אָבָל חוֹתֵם בָּהּ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת בְּלִבָּד לְפִי שְׁלֹא נִתְחַיֵּיב הַיּוֹם בְּבְרָכָה:

KORACH FOR MONDAY

TORAH

קרח ליום שני

תורה

יכין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד דמילוי יוד דשם ב'ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז והבו בהון אשתא ושיאו
עליהון קטורת בוסימין קדם יי
מחר ויהי גברא דיתרעי יי

ז ותנוֹ-בְּתֵן | אֵשׁ וְשִׁימוֹ | עֲלֵיהֶן | קְטֹרֶת
לְפָנַי יְדוּהַ מִחֵר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר-יִבְחַר

(7) And put fire into them and place incense upon them before the Lord tomorrow, and it will be the man whom the Lord chooses, he is the holy one; you